

Татјана Кандић
Апелациони суд, Крагујевац

НЕСПОЈИВОСТ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ И МАТЕРИЈАЛНА НЕЗАВИСНОСТ СУДИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Сажетак

Нespoјивост стручне судијске функције значи немогућност истовременог вршења судијске функције и друге функције, другог посла, приватног интереса. Материјална независност судова и судија један је од међународних стандарда који гарантује независан, самосталан положај судија у уставном систему. Устав Републике Србије од 2006. године не садржи одредбе о материјалној независности суда и судија. Држава треба да обезбеди стабилан систем финансирања судског система, посебно судија које активно обављају ову функцију, као и судија у мировини. Припадницима судске власти, судијама забрањено је истовремено вршење судијске функције са другом функцијом и послом, забрањено је да остварују додатне приходе, док носиоцима законодавне и извршне власти није забрањено да поред своје основне функције врше другу функцију, посао и стичу додатни приход.

Кључне речи: неспојивост судијске функције, материјална независност судија, међународни стандард, стабилан систем финансирања, додатни приход.

УВОД

Конституционализам и владавина права, демократија и људска права у свом развоју сучељавају се с низом изазова и дилема. Ови изазови се могу уочити у процесу промене појединачног националног устава. Нове друштвене и правне норме усвајају се и представљају одговор на нове изазове.¹⁾

1) Више о томе у: Арсен Бачић, „Уставне промене и дилеме конституционализма“, *Зборник радова Правног факултета у Сплиту*, бр 4/2009, стр. 654.

Устав Републике Србије од 1990. прокламује начело поделе власти, као и Устав од 2006. године. Циљ начела поделе власти је ефикасна и контролисана власт са пролазним и смењивим носиоцима политичких власти и сталним и неутралним носиоцима судске власти. Ово начело се примарно остварује кроз принцип независности судства и законитости у раду судија, што би требало да искључи сваки утицај, притисак извршне и законодавне власти на судску делатност. Сваки, па и најмањи, политички акт на носиоце судске власти представља повреду начела поделе власти и корак даље од владавине права.

Положај, статус судова као државних органа у Републици Србији опредељују начела судства одређена Уставом од 2006. године и то: начело јединства судске власти, начело независности и самосталности судова, начело легалитета, начело јавности, начело суђења у већу, начело учешћа грађана у суђењу-порота. Поред уставних начела од значаја за судску власт, важна су и уставна јемства независности судова и независности и непристрасности судија. У упоредном праву и Републици Србији важна су и бројна јемства судијске независности која се односе на положај судија: избор судија, сталност и непреместивост судија, престанак мандата судија, имунитетска права судија, неспојивост судијске функције са другим функцијама и пословима, материјална сигурност судова, судија и др.²⁾

У међународном праву широко су прихваћене гаранције независности судија и судске власти према политичким властима.³⁾ Ова јемства судијске независности у претежном делу прокламована су и у Уставу Републике Србије. Поставља се питање да ли су ова јемства судијске независности прокламована у Уставу Републике Србије од 2006. године сагласна са међународним стандардима.

Начело избора или именованја судија веома је различито у упоредном праву: избор судија од стране Парламента, избор судија непосредно од стране грађана, постављање судија од стране извр-

2) Боса Ненадић, „Уставни положај судства“, *Билтен Врховног суда*, бр. 4/2007, стр. 187.

3) Међународни стандарди о независности судства садржани су претежно у следећим међународним актима: у чл. 10 и 30 Универзалне декларације о људским правима, у чл. 14 ст. 1 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, у члану 7 и 11 Основних начела независности судија, у чл. 6 и 17 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода; у начелу 1 тачке 1, 3 и 26 Препоруке бр. Р (94) 12 Комитета министара Савета Европе о независности, ефикасности и улози судија, у тач. 1.1, тач. 3, 4, тач. 7.1 и тачка 7. 2 Европске повеље о закону за судије и у тач. 12 и 57 Мишљења број 1/2001 Консултативног већа европских судија (КВЕС) о стандардима за независност судства и сталности судија.

шне власти и избор судија од стране специјализованог тела или самих судија.⁴⁾ Сталност подразумева да судије задржавају своја звања „док се достојно владају“.⁵⁾ „Ништа као сталност није у стању да подстакне независан дух у судству“.⁶⁾ Непреместивост судија значи да судија има право да врши судијску функцију у суду за који је изабран и само уз своју сагласност може бити упућен или премештен у други суд. Ово јемство онемогућава премештање и упућивање судија у други суд мимо воље судија. Судијски имунитет обухвата слободу мишљења и гласања у доношењу судске одлуке (материјални имунитет) и заштиту од притварања судије за дела учињена у вршењу судијске функције, без одобрења надлежног органа (процесноправни имунитет).⁷⁾ Престанак судијске функције наступа када су испуњени разлози прописани Уставом и законом. Члан 148 Устава Републике Србије од 2006. године одређује да судији престаје функција: на захтев судије, наступањем законом прописаних услова, разрешењем из законом прописаних разлога и ако не буде изабран на сталну судијску функцију. У овом раду биће анализирана следећа два јемства судијске функције: неспојивост судијске функције и материјална независност судија, која су међусобно повезана и међузависна.

1. НЕСПОЈИВОСТ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

Нespoјивост судијске функције значи немогућност истовременог вршења судијске функције и друге функције, неспојивост судијске функције са другим послом или приватним интересом. Други назив за ово уставно начело је принцип инкомпатибилности судијске функције, немогућност спајања, немогућност здруживања, истовременог вршења судијске функције са другом функцијом, послом или приватним интересом.⁸⁾

4) Видети: Миодраг Јовичић „Начело поделе власти и судство“, *Правни живот*, бр. 7-8/1993, стр. 821.

5) Члан III, Одељак 1. Устава САД, Институт за упоредно право, *Збирка новијих устава*, Београд 1966, стр. 64.

6) Хамилтон Медисон Џеј, *Федералистички списи*, Радничка штампа, Београд 1981, стр. 435.

7) Више о томе: Ирена Пејић, „Имуитет судија“ у: Мирослав Лазић и Ирена Пејић (ур.), *Законодавни и институционални оквир независног судства у Републици Србији*, Правни Факултет Универзитета у Нишу и Фондација Конрад Аденауер, Ниш 2009, стр. 102-105.

8) Боса Ненадић, „Уставни положај судства“, *Билтен Врховног суда Србије*, бр. 4/2007, стр. 188.

Устав Републике Србије не наводи конкретне функције, полове и интересе који су неспојиви са судском функцијом. Закон треба да регулише које су то друге функције, послови и приватни интереси, друге службе, поступци и дужности који се не могу спојити, здружити са судијском функцијом. Лице које буде изабрано за судију мора да се повуче са функције на којој се до тада налазило, да не обавља посао и не врши приватни интерес који није спојив судијској функцији. За време обављања мандата, чланови Високог савета судства ослобођени су своје судијске функције.⁹⁾

Члан 55 Устава Републике Србије од 2006. године забрањује судијама чланство у политичким странкама, а у члану 152 Устава „забрањено је политичко деловање судија“ што води независности и непристрасности судија. Долазак нове партије на власт значи преузимање политичких функција од стране те партије, а не промену судског кадра што би, у противном, стварало партијску државу.¹⁰⁾ На тај начин судије су ослобођене утицаја политичких партија, партијске дисциплине и партијске лојалности. Ово начело доводи и до смањења политизације судија и судске власти.

Слобода судијског одлучивања значи везаност за право, али и слободну примену права у име и на основу легитимне правде.¹¹⁾ Слобода судијског одлучивања и неспојивост судијске функције са другим функцијама, послом, указује да судије треба да буду стручне, професионалне, посвећене судијском послу и политички неутралне када воде поступак и донесе судске одлуке.

2. МАТЕРИЈАЛНА НЕЗАВИСНОСТ СУДИЈА

Како је судијама забрањено вршење друге функције и посла, забрањено стицање додатних прихода, тада држава дужна је да обезбеди стабилан систем финансирања судског система и судија које обављају ову дужност. Материјална независност судова и судија један је од међународних стандарда који гарантује независан, самосталан положај судија у уставном систему. Међународни стандарди значе обавезу државе да „обезбеди средства која су потребна за нормално одвијање функције судије“.

9) Чланство у Високом савету магистратуре у Француској је неспојиво са обављањем функција у законодавној и извршној власти и обављања других јавних послова и задатака.

10) Миливоје Бузандић, „Распродаја уставног и правног поретка земље“, *Правни живот*, бр. 3-4/91, стр. 249.

11) G. Bergholtz, *Ratio et Auctoritas*, p. 14, usp. <http://www.cenneth.com/sisl/pdf/33-1.pdf>.

У појединим државама устав гарантује одвојен судски буџет, што води материјалној самосталности суда. Начело број 11 Основних начела независности судства гарантује материјалну сигурност судија као право судија на „одговарајућу накнаду“.¹²⁾ У реалном животу у државама у транзицији и Републици Србији и у државама у окружењу Републике Србије, материјална независност судова и судија остварује се издвајањем посебних средстава у буџету државе или образовањем посебног судског буџета, као и регулисањем плата судија сагласно одредбама сваке државе понаособ и опште прихваћених правила међународног права.¹³⁾

Материјална сигурност судија има два облика. Први се односи на материјалну сигурност суда, а други на материјалну сигурност судија.¹⁴⁾ Устав Републике Србије од 2006. године не садржи одредбе о материјалној независности суда и материјалној сигурности судија, ове одредбе није садржао ни претходни Устав Републике Србије.¹⁵⁾ Устав од 2006. године при одређивању судске власти и положаја судова и судија, остаје у оквирима високог степена општости и оставља велики простор законима да регулишу судску власт.¹⁶⁾ Требало би да у предстојећим уставним реформама устав јемчи материјалну сигурност судија и целог судског система. Материјална независност судија у одређеној мери законом је гарантована. Закон о судијама јемчи у члану 4 став 1 и 2 „да судија има право на плату у складу са достојанством судијске функције и његовом одговорношћу. Плата судије значи гаранцију његове независности и сигурности његове породице“.¹⁷⁾

12) Седмо Основно начело о независности судства усвојено на Седмом конгресу Уједињених нација о превенцији криминала и поступању са учиниоцима кривичних дела одржаном у Милану 26.08.1985. године. Устав Бугарске гарантује да судска власт има самосталан буџет.

13) Транзиција је коренита промена, непредвидива реформа „одозго“ и вишеслојан процес у оквиру социјалистичког режима. Смер, темпо и резултат промена не могу се унапред предвидети. Ове промене значе политичку транзицију (с једностраначког на вишестраначки систем и изградњу владавине права) и економску транзицију (с централистичке на тржишну економију). Више о томе: Слободан Орловић, *Начело поделе власти у уставном развоју Србије*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2008, стр. 43-45; Радмила Васић, *Правна држава и транзиција*, Досије, Београд 2004, стр. 162.

14) Маријана Пајванчић, *Уставно право-уставне институције*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад 2005, стр. 292.

15) *Службени гласник РС*, бр. 1/90.

16) Видети: Јован Ницовић, *Уставни Развој Србије*, Сезам Медика, Култура, Београд 2007, стр. 862.

17) Закон о судијама, *Службени гласник РС*, бр. 116/08, 58/09, 104/10, 8/12, 121/12, 124/12 и 101/13.

Материјална самосталност судова и судија подразумева обавезу државе да „обезбеди средства која су потребна за нормално одвијање надлежности суда и функције судија“. Преношење буџетских овлашћења са законодавне и извршне власти на орган судске власти, орган управљања - Високи савет судства било је прописано Законом о уређењу судова (члан 95) од 1.1.2011. године, затим више пута одлагано законима о буџету, да би последњим изменама Закона о уређењу судова од 2013. било одложено до 1. јуна 2016. године. Министарство надлежно за правосуђе задржава буџетска овлашћења, нарушавајући на тај начин, баланс-равнотежу у систему поделе власти, јер је присутан утицај и уплив извршне власти на судску власт и не сме прећи дозвољену меру.¹⁸⁾ Годинама се прогресивно смањују средстава која су намењена функционисању судске власти, судова и судија, као и средства за стално образовање и усавршавање судија и судског особља.¹⁹⁾

Преношење надлежности са политичке на судску власт од 1990. до 2013. године вршило се сегментарно и споро. Законодавна и извршна власт имале су јак утицај на судство у периоду 1990-2013 преко кадровских решења и буџета, материјалних средстава за судове и судије. Подела власти не почива на строгом одвајању носилаца различитих функција власти, већ на „њиховом ограничавању, ниједан орган не сме да приграби сву власт“.²⁰⁾ Поред прокламованих начела поделе власти и независности и самосталности судске власти, политичке власти нису биле спремне и нису имале наум да на судску власт: 1) пренесу избор свих судија и председника судова, 2) да обезбеде сталност судијске функције, већ је постигнут консензус законодавне и извршне власти да се изврши општи избор судија, што је реализовано 2009. године и 3) да обезбеде материјална средства за независан рад судова и судија.²¹⁾

Буџет за судове требало би да припрема судство или би то, у најмању руку, требало да се ради уз консултације и одобрење судских институција, а на основу расположивих финансијских средстава. Високи савет судства треба да сам пројектује судски буџет за

18) Владимир Тодорић, „Реч уредника“, *Српска правна ревија*, бр. 4/2006, стр. 5.

19) Вида Петровић Шкоро указује да стално смањивање буџета за правосуђе не може реално пратити потребе и нужно реформисање. „Реформа правосуђа“, *Српска правна ревија*, бр. 4/2006, стр. 14.

20) Јовица Тркуља, *Освајање демократије, оглед о посткомунизму*, Драганић, Београд 1993. стр. 85.

21) Татјана Кандић, *Судска власт у уставном и законодавном развоју Републике Србије*, докторска теза, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2013, стр. 352.

све оне који раде у судству, за судије, судијске помоћнике и судско особље и да буде одговоран за судски систем и судски буџет.²²⁾

Висина примања судија треба да буде у складу са њиховим статусом, високом стручношћу и изузетном професионалном одговорношћу, сложеносту посла, специјализованим стручним знањем и искуством²³⁾, неспојивим са другим службама и дужностима. На тај начин судија ће бити стимулисан да и даље обавља ову функцију и бити заштићен од притисака и искушења.

Независност судија је нормативна функционална, финансијска, регулисана је важећим прописима унутар сваке државе и опште прихваћеним правилима међународног права. Плата судије је економска категорија и гаранција судијске независности. „Плата судија треба да буде сразмерна достојанству професије и терету одговорности судије и довољна да се одупру сваком утицају на одлуке“. О достигнутом нивоу демократичности у појединој државној заједници указује и то да ли је у уставима садржана одредба која спречава „смањење судијских плата“ и достигнутог нивоа материјалне независности судија.²⁴⁾

„Судије имају право на плату у непромењивом износу како би их то штитило од притисака који имају циљ да утичу на њихове одлуке и понашање и тиме крње независност и непристрасност“.²⁵⁾ Законом о умањењу нето прихода лица у јавном сектору у Републици Србији од децембра 2013.²⁶⁾ смањене су плате запослених у јавном сектору преко одређеног износа, судија и других запослених у судству и у правосудним органима.

Међутим, требало би имати у виду неспојивост судијске функције са другом функцијом, послом и приватним интересом. Припадницима судске власти, судијама забрањено је да остварују додатне приходе, за разлику од носиоца законодавне и извршне власти којима је омогућио спајање, здруживање, истовремено вр-

22) Високи савет магистратуре Француске, Италије и Португалије располаже средствима за вршење функције.

23) Видети: Слободан Вучетић, „Претпоставке независности и самосталности судова и судија“, *Правни живот*, бр. 12/1997, стр. 17.

24) Препорука ЦМ/Рец (2010)12 Комитета министара Савета Европе о судијама: независност, ефективност и одговорност. Маријана Пајванчић указује да Устав Ирске члан 35 став 5 регулише да „плата, судије неће бити смањена за време његове службе. *Уставно право-уставне институције*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад 2005, стр. 292.

25) Европска повеља о статусу за судије (1998).

26) *Службени гласник РС*, бр. 108/2013 од 7. децембра 2013. године, примењује се од 1.1.2014.

шење функције коју врше са другом функцијом, послом или приватним интересом. Судијама је забрањено политичко деловање и судска власт би требало да буде политички неутрална, независна и самостална. Посленицима законодавне и извршне власти, посленицима ових политичких власти није забрањено да поред своје основне функције врше другу функцију, посао и стичу додатни приход.²⁷⁾

Од 1.1.2014. године пројектовано је да у Републици Србији буде око 3.000 судија и 800 тужилаца и заменика тужилаца, (није попуњено 8% судија до маја 2014.), број судија и тужилаца је 0,7% од броја запослених у јавном сектору (550.000), док у правосуђу запослено је око 17.000, што је 3% од укупног броја запослених у јавном сектору. Примена Закона о умањењу нето прихода лица у јавном сектору у Републици Србији у правосуђу створиће мале ефекте у буџету Републике Србије.

Судије и запослени у правосуђу у Републици Србији спремни су да допринесу опоравку, оздрављењу државне заједнице у периоду кризе, али се мора имати у виду статус судија, изузетна професионална одговорност, сложеност посла, наглашена одговорност и околност да је судијска функција неспојива са другим функцијама и послом, да је судијама забрањено стицање додатних прихода те да се уштеде могу остварити унутар појединих делова правосуђа и бољом организацијом судског система. Уколико се врши смањивање плата запослених у јавном сектору, тада судије којима је забрањено стицање додатних прихода, за разлику од других изабраних и именованих лица, којима је дозвољено стицање додатних прихода, треба да задрже претходни ниво плата, односно да судије буду последња карика у „ланцу постојања“ када се приступа смањивању плате.

ЗАКЉУЧАК

Држава треба да обезбеди стабилан систем финансирања судског буџета, посебно судија који активно обављају ову функцију или су у заслуженој мировини. И после пензионисања, пензионисани судија је судија. Судија је поступао у великом броју пред-

27) Члан 194 став 4 Устава Републике Србије. Саша Гајин, *Људска права, правно-системски оквир*, Правни факултет Универзитета Унион у Београду, Београд 2011, стр. 11. Гордана Гасми указује да се правни систем Европске уније непрекидно дограђује еволуцијом одлучивања у другом и трећем стубу сарадње. *Право Европске уније*, Универзитет Сингидунум у Београду Факултет за туристички и хотелијерски менаџмент, Београд 2006, стр. 274.

мета, сложеним предметима, изрекао и најтеже кривичне санкције у „име народа“, одлучивао о зајемченим правима, основним слободама и имовини странака. Судијска функција у смислу функције расправљања и решавања спорова између припадника једне или више држава, једна је од најстаријих функција. Важна тековина савремене државе је одвајање функције стварања права, од судијске функције примене права.²⁸⁾ Требало је бити стручан, професионалан, одважан, доносити судске одлуке и изрицати законске санкције, које одлуке су постале правоснажне и извршне, доносити годинама бројне одлуке о статусним односима и имовини странака, зајемченим правима и слободама грађана.²⁹⁾ Држава је дужна да заштити лични и професионални интегритет судија које су донеле ове правоснажне и извршне одлуке и материјалну сигурност судија у пензији и њихових породица, дужна да обезбеди стабилан систем финансирања свих судија које активно обављају ову функцију, којима је забрањено вршење друге функције и посла, забрањено стицање додатних прихода. Судије имају право на плату у непромењивом износу, која представља штит, брану од утицаја уплива и притисака политичких власти, политичких група, појединаца, „моћника“ на одлуке које доносе судије, у супротном то може бити атак на независност и непристрасност судија.

Само материјално независан судија, неоптерећен личном и егзистенцијом своје породице, може да се посвети свом позиву, да мирно и без страха обавља судијску функцију.³⁰⁾ Професионалност судија је одредница ових посленика судског система, јер су судије образоване да воде поступак, утврде чињенично стање и примене прописе, стручне, обучене и оспособљене за судијски посао. Мерило ове професионалности су стручна спрема, стручни испит и дужина стручног искуства.

Само стручан судија, коме је обезбеђена лична материјална сигурност и материјална сигурност његове породице може бити независан у свом раду и без грча обављати своју функцију. Судије су „чувари правде, стекли су стручно, правничко знање и образо-

28) Коста Чавошки објашњава да посланици као представници народа могу да донесу закон, али „не могу да га тумаче“ и примењују, јер то је ствар знања, струке и науке којом располажу само они који су до тог знања дошли учењем и радним искуством. „Владавина права и независно судство“, *Правни живот*, бр. 7-8/93, стр. 838.

29) Видети: Н. Ј. Jentch, „Уставна жалба“, *Збирка радова*, ИПЗ, Београд 2006, стр. 100 и 212.

30) Видети: Слободан Вучетић, „Претпоставке независности и самосталности судова и судија“, *Правни живот*, бр. 12/1997, стр. 17.

вање, којим не располажу други људи.³¹⁾ Судија је последња брана и одбрана праведног права пред антиномијом законског неправда. На тај начин судија учествује „управљању“ правдом.³²⁾ Судови су средиште уставне и демократске државе, неприкосновене институције које штите вредности одређене заједнице, људска права и слободе.³³⁾

Високи савет судства дефинисан је као „независан и самосталан орган“ који доноси одлуке „већином гласова свих чланова“. Овај колективни орган поливалентног карактера, одређен је начином свог избора, структуром чланова који улазе у његов састав, функцијама које обавља и одговорношћу за поверене му функције. Високи савет судства мора да чува надлежност судова, улогу судијске функције у оквиру владавине права и демократије, да заштити вредности једне државне заједнице, људска права и слободе појединца, да брине о независности магистратуре, сваког магистрата, да разликује границу између радних обавеза магистрата и њихове одговорности, да штити и материјалну независност судова, судија као гаранцију судијске независности и да врати поверење грађана у судове, судије, њихов рад, читав судски систем.

ЛИТЕРАТУРА

- Батављевић, Драган, „Социолошко-правни аспекти независности судске функције у СР Југославији“, *Правни живот*, бр. 12/1997
- Бачић, Арсен, „Уставне промене и дилеме конституционализма“, *Зборник радова Правног факултета у Сплиту*, бр 4/2009
- Bergholtz, G., *Ratio et Auctoritas*, <http://www.cenneth.com/sisl/pdf/33-1.pdf>.
- Бузанчић, Миливоје, „Распродаја уставног и правног поретка земље“, *Правни живот*, бр. 3-4/91
- Васић, Радмила, *Правна држава и транзиција*, Досије, Београд 2004
- Вучетић, Слободан, „Претпоставке независности и самосталности судова и судија“, *Правни живот*, бр. 12/1997
- Гајин, Саша, *Људска права, правно-системски оквир*, Правни факултет Универзитета Унион у Београду, Београд 2011
- Гасми, Гордана, *Право Европске уније*, Универзитет Сингидунум, Факултет за туристички и хотелијерски менаџмент, Београд 2006
- Збирка новијих устава*, Институт за упоредно право, Београд 1966

31) Драган Батављевић, „Социолошко-правни аспекти независности судске функције у СР Југославији“, *Правни живот*, бр. 12/1997. стр. 31.

32) Слободан Перовић, *Људска права и судијска независност*, Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Београду, Београд 1998. стр. 142.

33) Боса Ненадић, „Уставни положај судства“, *Билтен судске праксе Врховног суда*, бр. 4/2007, стр. 213.

- Jentch, H. J., „Уставна жалба“, *Збирка радова*, ИРЗ, Београд, 2006
- Јовичић, Миодраг, „Начело поделе власти и судство“, *Правни живот*, бр. 7-8/1993
- Кандић, Татјана, *Судска власт у уставном и законодавном развоју Републике Србије*, докторска теза, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2013
- Ненадић, Боса, „Уставни положај судства“, *Билтен Врховног суда*, бр. 4/2007
- Ницовић, Јован, *Уставни Развој Србије*, Сезам Медика, Култура, Београд 2007
- Орловић, Слободан, *Начело подле власти у уставном развоју Србије*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2008
- Пајванчић, Маријана, *Уставно право – уставне институције*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад 2005
- Пејић, Ирена „Имунитет судија“ у: Мирослав Лазић и Ирена Пејић (ур.), *Законодавни и институционални оквир независног судства у Републици Србији*, Правни факултет Универзитета у Нишу и Фондација Конрад Аденауер, Ниш 2009
- Перовић, Слободан, *Људска права и судијска независност*, Центар за публикације Правног факултета Универзитета у Београду, Београд 1998
- Петровић Шкоро, Вида „Реформа правосуђа“, *Српска правна ревија*, бр. 4/2006
- Препорука ЦМ/Рец (2010)12 Комитета Министара Савета Европе о судијама: независност, ефективност и одговорност
- Тодорић, Владимир, „Реч уредника“, *Српска правна ревија*, бр. 4/2006
- Тркуља, Јовица, *Освајање демократије, оглед о посткомунизму*, Драганић, Београд, 1993
- Хамилтон, Медисон, Џеј, *Федералистички списи*, Радничка штампа, Београд 1981
- Чавошки, Коста, „Владавина права и независно судство“, *Правни живот*, бр. 7-8/93
- Европска конвенције за заштиту људских права и основних слобода
- Европска повеља о статусу за судије (1998)
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима
- Мишљење број 1/2001 Консултативног већа европских судија (КВЕС) о стандардима за независност судства и сталности судија
- Основна начела независности судија
- Препорука бр. Р (94) 12 Комитета министара Савета Европе о независности, ефикасности и улози судија
- Препорука ЦМ/Рец (2010)12 Комитета Министара Савета Европе о судијама: независност, ефективност и одговорност,
- Универзална декларације о људским правима
- Устав Републике Србије од 2006
- Закон о судијама, Службени гласник РС, бр. 116/08, 58/09, 104/10, 8/12, 121/12, 124/12 и 101/13
- Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору у Републици Србији, Службени гласник РС, бр. 108/2013

Tatjana Kandic

**INCOMPATIBILITY OF JUDGE FUNCTION
AND MATERIAL INDEPENDENCE OF
JUDGES IN THE REPUBLIC OF SERBIA**

Resume

Incompatibility of judge function means inability to perform simultaneously the function of judge and other function and pursue personal interests. Material independence of courts and judges guarantee an independent position within constitutional system. Constitution of the Republic of Serbia from 2006 doesn't include provision about material independence of courts and judges, it doesn't include provisions concerning which functions and jobs are incompatible to the judge function, it is left to legislative framework. The state should guarantee stable funding system. It is forbidden for the holders of judicial power to perform other functions, which is not the case for the holders of legislative and executive power. That's why judges' salaries should be kept at the same level. Judges should be last in a row when salaries are cut down.

Key words: incompatibility of judge function, material independence of judges, international standards, stable system of funding, additional incomes

* Овај рад је примљен 04. јуна 2014. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 03. септембра 2014. године.